

ISSN 2245-3539

Orientering

Nr. 56 marts 2020 – 26. årgang

- s. 1 JUBILÆUM 25 års historie
- s. 1 Den spæde start – Flintinge
- s. 2 Den spæde start – Grænge
- s. 3 Den spæde start - Sundby
- s. 3 Fælles arkiv og forening!
- s. 4-5-6-7 **De første** personer, aktiviteter, arkivalier, fotografier, ”museumsgenstande”
- s. 8 Bestyrelse – og program sommer/efterår 2020

Foto med Kjeld Snedker, Nagelsti, og Kaj Axel (og en ”praktikant”?)– ”de første til at grave i sognets fortid”. - Kjeld Snedker var forvalter og arkæolog på Lolland-Falsters Stiftsmuseum – (nu ”Museum Lolland-Falster”). - Han holdt foredrag og underviste skoleelever, og han inspirerede mange til lokalhistorisk interesse.

ARKIV og Forening har eksisteret i 25 år

Det skal naturligvis markeres.

Dels med en **reception**, hvor alle er indbudt, dels med et sær-nummer af ORIENTERING, hvor vi ser tilbage på de 25 år og på de personer, som fik ideen – og fik den gennemført.

Jubilæumsreception TORSDAG d. 2. april kl. 15 til 19 i ARKIVETs lokaler.

Begyndelsen til Arkivet? – Der var faktisk flere ”begyndelser”, men **den** begyndelse, vi fejrer d. 2. april 2020 er sammenslutningen af 2 ”landsby-arkiver” og en arbejdsgruppe til ”**Toreby Lokalhistoriske Forening og Arkiv**” i lokaler på det tidligere alderdomshjem (nu Toreby Plejecenter).

Vi har snakket med nogle, der har været med fra starten, men vi har også søgt i Arkivets protokol og i tidens aviser for at blive opdateret på nogle formelle detaljer.

Det hele startede slet ikke i Toreby, - men i **Nagelsti og Flintinge og Grænge og Sundby**. På de følgende sider er pluk fra forhistorierne.

1. Den spæde start – i Flintinge. – Efter referater i protokol for Flintinge og Omegns Beboerforening – af Jesper Smith

- **7. september 1989** bliver der på et bestyrelsesmøde foreslået forskellige arrangementer, bl.a. historisk foredrag af **Kjeld Snedker, Nagelsti**.
- **19. april 1990** afholdes der generalforsamling, hvor bestyrelsen foreslår en vedtægtsændring, så en Lokalhistorisk afdeling kan oprettes.
- **21. maj 1990** det godkendes, at der oprettes en afdeling i beboerforeningen, der tager sig af Flintinge og Omegns historie.
- Det blev ydermere enstemmigt vedtaget, at overføre 1.500 Kr. til driften af Lokalhistorisk Arkiv i 1990.
- **21. maj 1990** På den ekstraordinære generalforsamling blev det enstemmigt vedtaget, at overføre 1.500 Kr. til driften af Lokalhistorisk Arkiv i 1990.
- **26. januar 1991** Flintinge og Omegns Lokalhistoriske Arkiv holder reception ved indvielsen af ”egne lokaler” på Toreby Plejehjem.
- **27. april 1992** det blev det vedtaget at støtte arkivet med 2.000 Kr. årligt.
- **18. april 1994** Får Jesper Smith mandat til at arbejde for stiftelsen af et ”nyt og større arkiv”.

2. Den spæde start – Grænge – Hanne Sørensen + lokale aviser

I august 1986 indledte **8. b** på **Toreby Skole** skoleåret med et temaarbejde om ”Lokalsamfundet”. Eleverne undersøgte og beskrev områder i og omkring Toreby, Grænge og Flintinge.

Temaugerne blev afsluttet med et forældremøde, hvor de enkelte grupper fremlagde det, de havde fundet frem til krydret med interviews og fotos. Desuden blev den videofilm, som de havde optaget fremvist. Til stede ved mødet var bl.a. Grethe Andersen og Mogens Hansen, begge Grænge. De blev så inspireret, at de samlede en gruppe omkring beboerforeningen i Grænge og begyndte at indsamle diverse arkivalier herunder fotos fra Grænge, og **Grænge Arkiv** så dagens lys.

Elever på besøg hos smed Monk i Grænge.

Elever fra Toreby:

Ng. dag 20/8

Endevender nu lokalsamfundet

Eleverne i 8. klasse på Toreby Skole er nu midt i at lære deres lokalsamfund på Østlolland rigtigt at kende. I et tema-arbejde, der strækker sig over dette skoleårs første uger, skal eleverne besøge og snakke med lokale beboere, virksomheder og institutioner i området for at danne sig et indtryk af hjemegn.

bøger for at finde »emner«, og i sidste uge var de med på en byvandring i Toreby sammen med lokalhistorikeren Kjeld Snedker, Nager. 8. klasserne er i hånd hos l...

Udklip og fotos m.v. kan ses i Arkivet!

Tema-perioden

Gruppe spørger Grænge-borgere

Lokalhistorien skal have et lift.

tælle om jeres boligs forhistorie. Derefter skal I aflevere besvarelsen til os, vil gruppen skrive til Grænge-borgerne.

NYKØBING F. - I nær fremtid vil alle husstande i Grænge modtage et spørgeskema, som er udfærdiget af byens lokalhistoriske gruppe.

Gruppen opfordrer også alle til at sende materiale til gruppen, som næste gang mødes 4. august i Grænges beboerhus.

- Vi vil bede jer om at for-

bj

OBS!

Godt & gammelt

LOKALHISTORIE.

MANDAG d. 9/11-92 starter vi lokalhistorie alle er velkomne.

Vi håber der er mange som vil deltage og komme med nogle historier eller gamle billeder som er fra Grænge eller omegn, hvis vi ikke må beholde billederne vil vi gerne låne dem så vi kan tage kopier af dem så godt det nu kan lade sig gøre. Første aften kan der tages fat i beboerhusets historie og byggeår samt lærer - elevbilleder, karakterbøger (hvis i tør?).

Den første aften kan vi så tale om hvor tit vi skal kaldes til samling.

VI SES I BEBOERHUSET LOLLE - ALLE kl. 19.00.

Mogens Hansen.

21/11 1992

GRÆNGE BEBOERBLAD

Efteråret 1992

Efterlyser viden om det gamle Grænge

Den nydannede lokalhistoriske gruppe i Grænge er meget interesseret i at få materiale fra gamle dage. Gruppen har allerede blandt andet gamle skole fotografier og fotos af teglværksarbejdere. De ting udstiller gruppen i forbindelse med Grænge Beboerforenings påske basar på søndag den 28. marts kl. 11-16 i beboerhuset.

*Folketidendy
23-3-1993*

**”Fuglsang Savværk”,
som lå ved Linde Allé
lige før broen!
Se billederne i Arkivet.**

Efterlyser gamle Sundby-billeder

NYKØBING F. ■ Billeder fra det gamle Sundby er begyndt at dukke op hos Aage Boding.

Manden, der sammen med et par andre Sundby-boere, laver en udstilling på Sundskolen i forbindelse med brofesten den 5. december.

Aage Boding har selv fotograferet gennem årene. Som her Lunde huset i år 1942. Han har samlet sig en gedigen

bunke af fotografier fra Sundby, Øster Toreby og Nagelsti. Og har på grund af 125 års jubilæet for Chr. IX Broen sat en »eftersøgning« af gamle billeder i gang.

En hel del er allerede fundet frem. Blandt dem et par billeder helt tilbage fra 1800-tallet, oplyser Aage Boding.

Alle, der ligger inde med malerier eller fotografier fra

fortiden på Sundby-siden af Nykøbing, er velkomne til at henvende sig til ham. Så sørger han for, at de kommer med på udstillingen den 5. december.

Kulturmindeforeningen, som står bag arrangementerne til bro-jubilæet, har besluttet, at skulle der dukke specielt interessante billeder op, vil de senere blive udstillet på biblioteket. **vib**

24/3-95 FOLKETIDENDE

Fornem opbakning bag Toreby-arkiv

**30 mennesker vil
være aktive i arkiv-
arbejdet.**

Af Bjarne Arildsen

NYKØBING F. - Folk i Toreby bakker helt op bag planerne om et lokalhistorisk arkiv, som skal dække hele Toreby sogn.

Hidtil har arkivet kun heddet Flintinge-arkivet.

Men interesse for det lokalhistoriske har været i hele området. Det blev bekræftet, da arkivets bestyrelse for nyligt sendte spørgeskemaer ud.

- Vi fik 100 tilbagemeldinger om, at et arkiv for hele Toreby sogn var en god ide. Og en tredjedel af de, der svarede, skrev, at de er villige til at gøre en indsats, fortæller Jesper Smith fra arkivets bestyrelse.

Derfor har han nu indkaldt til stiftende general-

forsamling i Toreby Sogns Lokalhistoriske Forening og Arkiv. Mødet holdes søndag, 2. april, på områdecentret i Toreby.

Her råder lokalhistorikerne allerede over et lokale, og man har netop fået lovning på to lokaler mere. Disse rum skal males og indret-

En spørge-undersøgelse sætter gang i oprettelsen af et fælles arkiv for hele sognet.

Nogle personer, som var aktive i forening og/eller arkiv dengang :

Jesper Smith (formand – i dag æresmedlem og suppleant til bestyrelsen), **Jørgen Skafte** (arkivleder - i dag Æresmedlem), Toreby, **Lizzie Nielsen**, Ø.Toreby, **Jens Larsen**, Toreby, **Bent Lauritzen**, Toreby, **Ole Carlsund**, Nagelsti (nu video-medarbejder), **Vagn Aage Sellebjerg**, Flintinge, **Heidi Foss Petersen**, Grænge, **Johan Petersen**, Grænge, **Tove Jørgensen**, Toreby, **Villy Rasmussen**, Toreby, **Willy G. Jørgensen**, Kettinge, **Henrik Jørgensen**, Flintinge, **Bent Steffensen** (i dag frivillig og æresmedlem), **Mogens Hansen** (i dag frivillig medarbejder).

I årenes løb har **mange andre** også lagt arbejde i forening eller arkiv.

De takkes herved alle for deres indsats!

Ca. 18 måneder efter start udkom første nummer af "ORIENTERING"

- i september 1996. - Her kan læses, om foreningens aktiviteter:

- Første arrangement var i september 1996, hvor "Tur til Frejlev Skov" stod på programmet.
- I april 1996 inviteredes til kanotur på Flintinge Å (blev dog aflyst på grund af vandmangel).
- Udgivelse af folder over "Toreby Sogns historiske seværdigheder" og genafsløringen af "Fandens Fod" i Flintinge.
- "Åben Smedie" i Grænge var et stort arrangement med arbejdende værksted og planche-udstilling. Der var åbent i smedjen 3 søndage og en onsdag.
- Udstillingen i Arkivet omhandlede "Vejene i Toreby Sogn fra år 1800 til i dag".

Måske er der inspiration til os i 2020? – men nogle af os er blevet 25 år ældre – så vandre- og kanoture er for de unge medlemmer, som vi må ønske os flere af!

De første arkivnumre (dokumenter m.v.)

Det er interessant - her i jubilæumsåret - at se, hvad arkivet har arkiveret som det første. Det første dokument har fået arkivnummer A1, og det har vi fundet frem. (det er ikke sikkert, at det er det først **indleverede**, men det er det først **registrerede**):

H.P. Rasmussen, Nagelsti, har indleveret 3 dokumenter – under nr. A1:

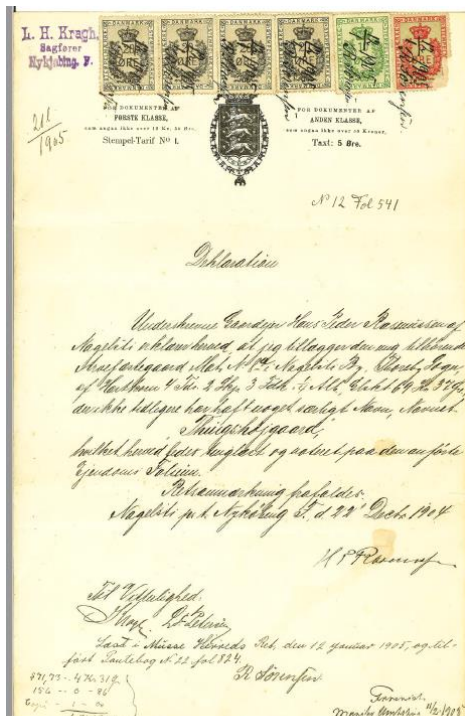
- en deklaration vedr. hans gårds navngivelse: "Tingshøjgaard". Fra 22. december 1904 er det dokumenteret - med stempelmærker og underskrifter, at **det** er det officielle navn på gården!
- Indbydelse til "Sommerfest på Sønderskovhjemmet 15. juni (Valdemarsdagen)" – sandsynligvis fra 1938.

Fortsættes på næste side.

- Aktiebrev på kr. 100 i "Forsamlingsgaarden" i Nykøbing F. – Registreret d. 22. november 1919.

Der er nok tale om en 100 kr. aktie i en "forsamlingsaal", som venstres ungdom fik bygget i Jernbanegade i Nykøbing, senere sammenbygget med Hotel Baltic – og senere brændt og igen opbygget! – I dag er der ejerboliger i komplekset.

Interesseret? – se dokumenterne i arkivet under A1!

INDBYDELSE
til Sønderskovhjemmets
Sommerfest og Bazar
Onsdag d. 15. Juni (Valdemarsdagen)

Kl. 2½: Velkomst ved Forstander H. Melchior Jensen.
Kl. 2½: Taler Dr. theol. Stiftsprovst H. Ussing, København.
Kl. 6: Taler cand. theol. Falk-Hansen, København.
Kl. 7–8½: Musik ved F. D. F.s Orkester fra Maribo.
Kl. 9: Afslutning. — Resultatet af Bortlodningen bekendtgøres.

**TOMBOLA, BORTLODNING OG UDSALG
OM AFTENEN ILLUMINERES HAVEN**
—= ALLE ER HJERTELEG VELKOMNE =—

▶ Mellem Moderne serveres Kaffe, Øl og Sodavand i Haven ◀

—= Madkurve kan medbringes =—

Gaver af enhver Art til Bazaren
modtages med hjertelig Tak.
Telefon Grænge 54

Ingeborg og H. Melchior Jensen.

De første billed-/foto-numre

Det er også interessant at se, hvilke billeder/fotos arkivet har arkiveret som de første. De første to fotos har fået arkivnummer **B1** og **B2**. Det er ikke sikkert, at det er de først **indleverede** billeder/fotos, men det er de først **registrerede**.

B1

Skovfoged Peder Eriksen og hustru, Frostrup skov, foran æresporten rejst ved deres guldbryllup i 1925. - Registreret af Jesper Smith 3/10 1995.

I begyndelsen blev fotos registreret manuelt.

Senere registrerede man i arkivprogrammet Arkibas 3, som blev til Arkibas 4 og senere til det, vi bruger i dag, Arkibas 5, som man kan søge i på internettet.

Fotograf: P. Pommer, Øster Thoreby
Registreret af Jesper Smidt 17/10 1995.

B2: Flintinge Præstegård

Brevkort til
Marie Nielsen, Flintinge

Tekst bag på kortet:

Den 5. december 1919

Kære Marie

*Vi ønsker dig hjertelig til Lykke
paa din Fødselsdag, og vi ønsker
dig alt godt i det kommende aar.*

*Hilsen dine Naboer
Fru Louise Hansen*

De første "lokalhistoriske museumsgenstande"

I den første tid efter start modtog Lokalhistorisk Forening og Arkiv ikke kun arkivalier (papirer) og fotografier, - men også lokalhistoriske genstande!

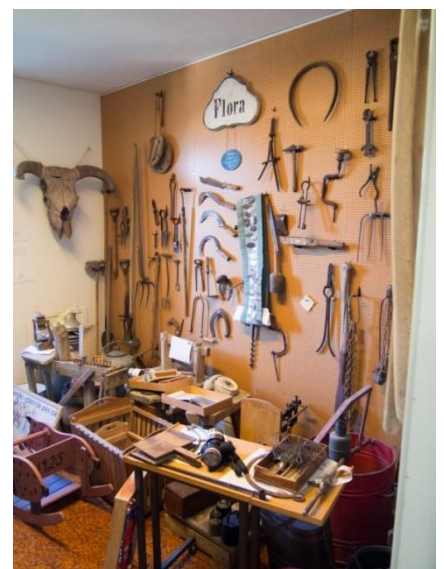
Som det sikkert er bemærket er de seneste numre af ORIENTERING forsynet med "samlesider" med fotografier af genstande.

Arkivet har ikke nøjagtige notater, som viser hvilken genstande, der kom først.

Dengang museumsgenstandene blev modtaget, blev der udarbejdet lister med oplysninger. Det er oplysningerne på de lister, vi bruger til bladet. Oplysningerne er ikke altid præcise og korrekte. Derfor er vi taknemmelige for kommentarer, der kan være med til at gøre beskrivelserne mere fyldestgørende og mere rigtige. Tak for det, vi retter gerne de fejl, I finder.

Det ene lokale blev indrettet til "museum", men det blev snart ret uoverskueligt, og vi fik oplyst, at genstande normalt ikke indgår i et arkiv. Derfor blev museet omdannet til et "digitalt museum" (alle genstande blev fotograferet og nummereret) – og stillet i et "lagerrum" i kælderen! – Vi kan så hente de genstande op, som "nogen" vil se, eller som skal indgå i en udstilling.

Enkelte genstande er permanent udstillet i et glasskab i mødelokalet.

Bestyrelse m.m.:

Susanne Poulsen (formand),	Sakskøbingvej 13, 4891-Toreby, (2365 4985) <i>swp62@outlook.dk</i>
Ingolf Møller Pedersen, Per Poulsen (kasserer)	Grænge Skovvej 14, 4891-Toreby, (2088 6352) Sakskøbingvej 13, 4891-Toreby, (21637686) <i>perlp54@gmail.com</i>
Niels Lück, Otto Sørensen (redaktør),	Klosterstræde 9, 4800-Nykøbing F. (2085 1428) Møllevej 14, 4891-Toreby, (5486 9466/71755060) <i>otto@flintinge.eu.</i>
Knud Wilster Hansen	Gl.Landevej 19, 4891-Toreby (5486 9615)
Egon Lintner, (suppleant)	Flintingevej 7, 4891-Toreby, (5486 9438)
Jesper Smith, (suppleant)	Kettingevej 5, 4892-Kettinge (2961 7930) <i>js@fuglsangkunstmuseum.dk</i>
Tage Rødby Jensen (Arkivleder),	Lindevænget 20, 2.th., 4800-Nykøbing F. <i>tagerodby@live.dk</i> (5174 6216)
Telefon og mail:	2929 0090 (sms eller tirsdag aften) – og info@torebyarkiv.dk
Arkivets digitale adresser:	www.torebyarkiv.dk - -facebook: torey arkiv

HUSK: hvis **du** har en **mail-adresse**, så vil vi gerne have den!
Ring den ind – eller bedre – send en mail til info@torebyarkiv.dk.

Kontingent for 2020: kr. 200 for "familie" – kr. 150 for personlig

- Du kan betale kontant til bestyrelsen – eller ved besøg i Arkivet
- Har du "net-bank" – benyt vores konto nr. 5359 0243551, (husk afsender)

HUSK: arkivet har åbent HVER tirsdag kl. 19 – 21 – og efter aftale!
ARKIVET's adresse er: Åmarksvej 5¹, 4891-Toreby

Kalender:

Tirsdag d. 10. marts kl. 19. Generalforsamling –

Torsdag d. 2. april kl. 15 til 19: Jubilæumsreception i ARKIVETs lokaler.

Søndag d. 23. august kl.15 til 17: Jernbanehistorie og lagkage på Flintinge Station (Møllevej 14, Flintinge)

Søndag d.11.okt. Kl. "Grænge" med Jørgen Pyndt. – Herom senere!

Lørdag d 14. nov. Kl. 10 til 16: "Arkivernes dag"

NB: Alle arrangementer efter 10.marts blev aflyst/udsat pga. Covid19-restriktioner.

NB. NB. Eftermiddagsåbent – søndage kl. 14 til 16:

3. maj, 7. juni og 6. sept. – (kaffe/te, historisk snak og hygge)

